

APKOPOJUMS

Latgales plānošanas reģiona politikas plānošanas dokumentu apkopojums sociālās iekļaušanas un sociālo pakalpojumu cilvēkiem ar invaliditāti jomā.

Projekta „Biedrības „Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi” administratīvās kapacitātes stiprināšana līdzdalības veicināšanai lēmumu pieņemšanā sociālās iekļaušanas jomā”.
(Līguma identif. nr. 1DP/1.5.2.2.2./10/APIA/SIF/021/18) ietvaros

Autors : Tamāra Vahļina

Rīgā, 2010.g. novembrī

„Šis „APKOPOJUMS. Latgales plānošanas reģiona politikas plānošanas dokumentu apkopojums sociālās iekļaušanas un sociālo pakalpojumu cilvēkiem ar invaliditāti jomā.” ir veidots ar Eiropas Savienības Eiropas Sociālā fonda finansiālu atbalstu. Par materiāla „APKOPOJUMS. Latgales plānošanas reģiona politikas plānošanas dokumentu apkopojums sociālās iekļaušanas un sociālo pakalpojumu cilvēkiem ar invaliditāti jomā.” saturu atbild biedrība „Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi”.

93% no Projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību.

Apakšaktivitāti administrē Valsts kanceleja sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu.

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

EIROPAS SAVIENĪBA

Ievads

Apkopojumā apskatīti šādi politikas plānošanās dokumenti:

1. Latgales programma 2010-2017 (3.lpp.)
2. Latgales reģiona attīstības programmas kopsavilkums. Latgales reģiona attīstības vīzija 2020. gadā (6.lpp)
3. Latgales plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programma 2010. - 2017. gadam. Latgales plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programmas 2010. – 2017. gadam 1.pielikums. Pārskati, statistika, ziņojumi (8.lpp.)
4. Pārskats par pētījumiem un pieredzes apkopojumiem par institucionālai aprūpei alternatīviem sociālās aprūpes un sociālo pakalpojumu veidiem (18.lpp.)

Katrā dokumentā tiks konstatēts, vai tajā ir iekļauti sekojoši elementi:

1. mērķa grupas situācijas raksturojums un vajadzību analīze;
2. invaliditātes veidu pārskatāmība/uzskaite;
3. esošie pakalpojumi un plānotie pakalpojumi.

Apkopojums ietver arī izvilkumus no dokumentu teksta, kas atspoguļo politiku cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem dzīves kvalitātes uzlabošanai.

Latgales programma 2010-2017

Redakcija 08.10.2010

<http://www.latgale.lv/lv/padome/apspriede> http://www.latgale.lv/lv/esf/esf_pr1/results

Komentārs: Katrai darbības programmai ir noteikts programmas pamatojums, mērķis, vēlamā nākotnes situācija, problēmas risinājums un līdzšinējās iestrādes, sadarbības partneri, tiešie un netiešie ieguvumi (ietekme), finansējuma avoti, indikatīvais finansu apjoms, programmas ietvaros atbalstāmās aktivitātes un pasākumi.

Latgales programma 2010-2017 ir dokuments, kas nosaka Latgales attīstības virzienus.

Latgale ID apakšprogramma: Sociālā uzņēmējdarbība ir minēti sociālie uzņēmumi, kas liecina, ka ir domāts par cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem nodarbinātību. Tur nav konkrēti pieminēti cilvēki ar invaliditāti, bet ieguvuma ir atsauce uz cilvēkiem ar invaliditāti.

Darbības programma „Sociāli atbildīgā Latgale” ir izveidota nabadzības novēršanai un sociālai iekļaušanai; reģiona sociālās kompetences demonstrēšanai Latvijā un pārrobežu kontekstā un sociālo dienestu kompetences un profesionalitātes paaugstināšanai.

Programmas Mērķis ir apvienot reģiona pašvaldību sociālo dienestu, visu sektoru sociālo pakalpojumu sniedzēju un brīvprātīgo resursus reģiona sociālās kompetences paaugstināšanai (izmantojot viena no Eiropas nabadzīgākā reģiona statusu kā priekšrocību sociālā finansējuma piesaistei un attīstot reģionu par sociālo prasmju līderi). Pēc dokumenta ir saprotams, kā atbildīgais par programmas ieviešanu ir vienas pilsētas domes Sociālo lietu pārvalde Daugavpils.

Turpinājumā izvilkuši no dokumenta teksta, kas atspoguļo Latgales programmu cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem dzīves kvalitātes uzlabošanas jomā.

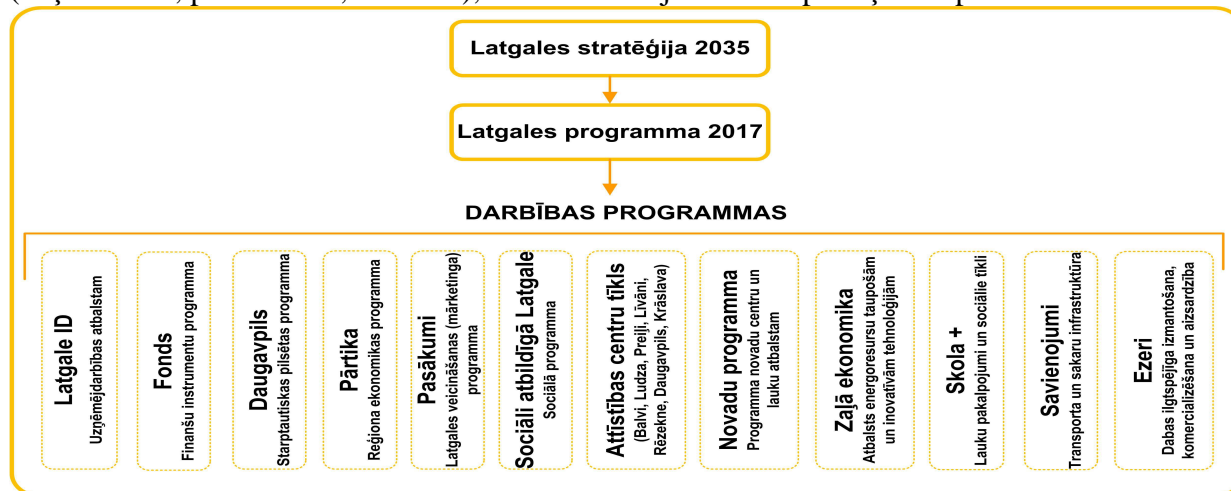
Ievads. Vispārīgie jautājumi

1. Latgales attīstības programma izveidota Latgales stratēģijas mērķu sasniegšanai. Vispārējais mērķis - ienākumu ģenerēšana reģionam. Par tā sasniegšanu liecinās stratēģiskie mērķi: apturēta migrācija no reģiona; palielināts atalgojums un palielināta privātā sektora nozīme reģiona ekonomikā

2. Programma – Latgales reģiona piedāvājums nākamajam finansēšanas periodam 2014-2020 ieviest horizontālās darbības programmas (kopumā sabiedriskajai apspriešanai izvirzītas 12 darbības programmas), līdztekus līdzšinējai nozaru plānošanas pieejai. Attīstības programma balstīta vietējās vajadzībās un sadarbībā starp reģiona institūcijām, privāto un nevalstisko sektoru

5. Latgales iespējas ir ierobežotas; nākotnes statistiskie aprēķini rāda negatīvu ainu.

Stratēģiskā izvēle / izvēlētās Darbības programmas ir tādas, kas mobilizē Latgales resursus (uzņēmumus, pašvaldības, cilvēkus), izmanto vietējos dabas apstākļus un pierobežu.

3. lpp.

2.Darbības programma: Latgale ID

12. Darbības programma Latgale ID tiek veidota, lai sniegtu koncentrētu atbalstu uzņēmējdarbības attīstībai Latgalē.

26. Pasākumi/aktivitātes:

apmācības par sociālo uzņēmumu izveidi un darbību **6. lpp.**

1.1. Latgale ID apakšprogramma: Sociālā uzņēmējdarbība

40. Sociālais uzņēmējs (social entrepreneur) ir kāds, kurš pamana sociālu problēmu un izmanto uzņēmējdarbības principus, lai organizētu un vadītu uzņēmumu, kurš rada sociālas pārmaiņas šīs problēmas mazināšanā (piemēram, mikrokredītu sistēmas izveide Bangladešā http://en.wikipedia.org/wiki/Grameen_Bank). Parasti uzņēmēji savu darbību mēra ar peļņu un kapitāla atdevi, savukārt sociālais uzņēmējs fokusējas uz sociālo kapitālu. Lai arī parasti sociālie uzņēmēji tiek uztverti kā brīvprātīgie un bezpeļņas organizācijas, taču šīs darbības var tikt savienotas ar peļņas gūšanu.

41. Pilotprojektu ieviešana sociālajā uzņēmējdarbībā ar izvēlētajām pašvaldībām, lai veicinātu jauninājumus un uzlabotu pakalpojumu kvalitāti. **7. lpp.**

42. Dažu sociālo uzņēmumu darbība ir balstīta uz biznesa plānu, kurā noteikts, ka uzņēmumā daļa nodarbināto ir no īpaši atbalstāmām sabiedrības grupām (sociāli izslēgtas personas, cilvēki ar speciālam vajadzībām, ilgstošie bezdarbnieki utml). Sociālie uzņēmumi ir progresīva nodarbinātības forma, jo tā balstītās uz līdzvērtīgu personu ar īpašām vajadzībām un problēmām iesaisti un sadarbību.

43. Programmas ietvaros paredzēts attīstīt sociālos uzņēmumus kā specializētas darbnīcas vai ražotnes pie pašreiz darbojošajiem uzņēmumiem, kā arī veidot pilnīgi jaunus sociālos uzņēmumus ar pašvaldību un privātsektora iesaisti, piemēram – kopienas siltumnīcas, kopienas pakalpojumu centrs utml. **8.lpp.**

7.” Skola +” (sabiedriskās darbības atbalsta centru un pakalpojumu programma)

138. Skola+ modelī var ietilpt:

c. Pašvaldības pagasta pārvalžu pakalpojumi (sociālais dienests, klientu apkalpošanas centrs, komunālā dienesta struktūrvienība, u.c.);

20. lpp.

143. Ieguvumi:

netiešie ieguvumi

- nostiprinās sociālā drošība un komforts (vecie un vientuļie, cilvēki ar īpašām vajadzībām) **21. lpp.**

145. Pasākumi, aktivitātes:

f. Sabiedriskā transporta, skolēnu autobusu, invalīdu u.c. specializētā transporta pārvadāšanas projekti. **21. lpp.**

8. Sociāli atbildīgā Latgale

147. Darbības programma „Sociāli atbildīgā Latgale” ir izveidota nabadzības novēršanai un sociālai iekļaušanai; reģiona sociālās kompetences demonstrēšanai Latvijā un pārrobežu kontekstā un sociālo dienestu kompetences un profesionalitātes paaugstināšanai.

148.Mērķis: Apvienot reģiona pašvaldību sociālo dienestu, visu sektoru sociālo pakalpojumu sniedzēju un brīvprātīgo resursus reģiona sociālās kompetences paaugstināšanai (izmantojot vienu no Eiropas nabadzīgākā reģiona statusu kā priekšrocību sociālā finansējuma piesaistei un attīstot reģionu par sociālo prasmju līderi).

149. Programmas pamatojums: Sociāli atbildīgā Latgale ir reģiona sociālās drošības atbalsta programma, kas vērsta uz trūcīgajiem iedzīvotājiem, bezdarbniekiem un personām ar funkcionālajiem traucējumiem, u.c. sociālās izslēgtības riskam pakļautajām iedzīvotāju grupām un sociālā darba speciālistu kvalifikācijas paaugstināšanu.

153. Sociāli atbildīgās Latgales programmas pamatā ir Latgales plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programmas 2010-2017.gadam realizācija, kas papildināta ar sociālās palīdzības sistēmas un sociālā darba kapacitātes paaugstināšanu.

154. Sociālo pakalpojumu attīstības programmas mērķis - atjaunot vai saglabāt klientu spējas apmierināt pamata vajadzības atbilstoši viņu individuālo spēju līmenim un apkārtējās vides piedāvātajām iespējām Latgales reģionā.

155. Sociālo pakalpojumu attīstības programmas rezultātā tiek izveidoti kvalitatīvi pakalpojumi konkrētām klientu grupām un, pašvaldībām sadarbojoties, nodrošināta sociālā atbalsta pasākumu pieejamība:

- a. Uz jau izveidoto sociālo pakalpojumu sniedzēju bāzes pašvaldības padziļina vienu vai vairākas sociālā darba specializācijas konkrētām klientu grupām (atkarīgajiem, personām ar garīga rakstura traucējumiem, sociālā riska ģimenēm, u.c.).
- b. Katrā novadā tiek organizēts minimālais sociālā atbalsta pakalpojumu apjoms. Tas ļauj ievērot principu pakalpojumu pieejamībā „pēc iespējas tuvāk klientam” un sevī ietver:
 - sociālā dienesta konsultācijas,
 - sociālo aprūpi institūcijā vai mājās,
 - daudzfunkcionālu pakalpojumu centru, kas pielāgots konkrētās pašvaldības vai vietas vajadzībām (pirts, zupas virtuve, u.c.)
 - telpas, kas tiek izmantotas klientu izmitināšanai krīzes situācijās – „krīzes istabas” līdz laikam, kad iespējams saņemt sociālo pakalpojumu.23. lpp.
- c. Pilsētas sniedz pilna spektra sociālos pakalpojumus un saglabā vadošo lomu sociālā darba attīstīšanā. Sadarbībā ar LPR reģionu pilsētas stiprina projektu kapacitāti, starptautiskās sadarbības potenciālu, piesaista finansējumu un iekļaujas reģiona mārketinga programmā (skat.186.e.punktu), pozicionējot reģiona sociālo kompetenci.

159. Ieguvumi:

Tiešie ieguvumi:

- a. Uzlabojas sociālā atbalsta pasākumu kvalitāte reģionā.
- b. Efektīvas un stipras sociālā atbalsta sistēmas pašvaldībās un pašvaldību sadarbība klientu apkalpošanā;
- c. Paaugstinās sociālā darba speciālistu kvalifikācija;
- d. Augstākas iespējas piesaistīt finansējumu sociālajiem projektiem;
- e. Uzlabota situācija sociālās izslēgšanas riskam pakļauto iedzīvotāju nodarbinātības jomā (pielāgotas darba vietas invalīdiem, pašnodarbinātība, prasmju programmas, u.c.) un iekļaušanās sociālajās norisēs;
- f. Saglabājas pamats mazo novadu pakalpojumu attīstībai;
- g. Institūciju sadarbība (neatliekamā medicīniskā palīdzība, neatliekamā „sociālā palīdzība”);
- h. Mazinātas atšķirības sociālo pakalpojumu saņemšanās iespējās starp pilsētu un lauku iedzīvotājiem

160. Pasākumi:

- d. Sociālās jomas pasākumu koordinēšana reģionā;
- e. Jaunu sociālo pakalpojumu izstrāde un ieviešana;
- f. Pašvaldību sociālo dienestu materiāli tehniskais nodrošinājums un speciālisti (aprūpētāji, sociālā darba speciālisti, sociālās palīdzības organizētāji);
- g. Klientam piemērota transporta bāze (specializētais transports, invalīdu, dažādu problēmu personu pārvadāšanai);
- h. Sociālo pakalpojumu alternatīva loģistika sadarbībā ar klientu sabiedriskajām organizācijām, ar valsts uzņēmumiem, ar vietējām kopienām;
- i. sabiedrisko ēku un invalīdu mājokļu vides pieejamības pasākumi;
- j. universālā dizaina projekti pilsētu centros;
- k. Daudzveidīgu informēšanas veidu un kanālu izmantošana klientu uzrunāšanai/ sasniegšanai (krīzes tālruņi, e-pakalpojumi, sociālie portāli, īsziņas, klātbūtnē,

- paaugstinot kvalifikāciju saskarsmei ar klientu grupām, iesaistot klientu nevalstiskās organizācijas, SOS tālruņu reklāma, sociālās kampaņas, akcijas);
- l. Sociālo partneru - lielo uzņēmumu un valsts iestāžu – iesaistīšana sociālo pakalpojumu uzlabošanā un jaunu Latgales reģiona vajadzībām atbilstošu risinājumu izstrādē (pakalpojumu pieejamībā, sociālajā nodarbinātībā, izglītošanā, utt.), sociālo partneru izglītošana;
 - m. Pasākumi pašvaldību atbalstam minimālā sociālo pakalpojumu apjoma nodrošināšanai katrā pašvaldībā (sociālais dienests, aprūpe mājās, krīzes telpas, sociālo pakalpojumu centrs trūcīgākajiem iedzīvotājiem);
 - n. Pasākumi pašvaldību atbalstam specializācijas attīstīšanai darbam ar noteiktām klientu grupām (atbilstoši Latgales plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programmai 2010-2017);
 - o. Pasākumi sociālo pakalpojumu koordinēšanai reģionā, t.sk. valsts iestāžu speciālistu pieejamībai, pašvaldību sociālo pakalpojumu pieejamībai laukos (mobilās brigādes), kaimiņu pašvaldībā;
 - p. Sociālo pakalpojumu centru izveide pilsētās reģiona pašvaldību apkalpošanai īpašu klientu grupām;
 - q. Atbalsts pašvaldību un klientu nevalstisko organizāciju sadarbības pasākumiem un brīvprātīgo darbam;
 - r. Atbalsts veselības aprūpes speciālistu līdzdalībai sociālo pakalpojumu sniegšanā (t.sk. starpprofesionāļu komandā), sadarbībā ar ģimenes ārstiem, slimnīcām,
 - s. Kopēji pašvaldību, Valsts probācijas dienesta, Valsts policijas un Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas projekti probācijas klientu uzraudzībā, preventīvā pārkāpumu uzvedības korekcijā;
 - t. Kopēji pašvaldību sociālo dienestu un vietējo iniciatīvas grupu lokāli, uz apkaimes iedzīvotājiem vērsti sociālie projekti;
 - u. Sociālā darba speciālistu izglītošana, kvalifikācijas paaugstināšana. **25. lpp.**

7. pielikums

Latgales reģiona attīstības programmas kopsavilkums

Latgales reģiona attīstības vīzija 2020. gadā

<http://www.latgale.lv/lv/padome/planosana>

Komentārs: Dokumentā nav pieminēta mērķa grupa, bet stratēģiskie mērķi sociālās atstumtības un nevienlīdzības mazināšanai paredz arī darbu ar cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem.

Turpinājumā – izvilks no dokumenta, kas attiecas uz personām ar funkcionāliem traucējumiem

Stratēģiskās prioritātes	Stratēģiskie mērķi	Uzdevumi/ Pasākumi
P1: Reģiona konkurētspējas palielināšana	P1:M2: Darbaspēka konkurētspējas paaugstināšana	P1: U7 Mūžizglītības pieejamības nodrošināšana
	P1:M4: Sociālās atstumtības un nevienlīdzības mazināšana	P1: U12: Motivācija riska grupām
P2: Reģiona infrastruktūras attīstība	P2:M7: Sociālās un veselības aprūpes infrastruktūras attīstība	P2:U18: Sociālās aprūpes infrastruktūras attīstība
		P2:U19: Veselības aprūpes infrastruktūras attīstība

3. Latgales plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programma 2010. - 2017. gadam.

**Latgales plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programmas 2010. – 2017. gadam 1.pielikums. Pārskati, statistika, ziņojumi
Redakcija 10/06/2010**

Aktualizēta pēc sabiedriskās apspriešanas

<http://www.latgale.lv/lv/padome/apspriedes/>

http://www.latgale.lv/lv/esf/esf_pr1/results

Programma ir apstiprināta Latgales plānošanas reģiona attīstības padomes sēdē 2010.gada 6.jūnijā, Rēzeknē.

Mērķa grupas situācijas raksturojums un situācijas analīze:

Kopsavilkums

„Latgales plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programma 2010. - 2017. gadam” ir vidēja termiņa reģiona līmeņa attīstības plānošanas dokuments sociālo pakalpojumu jomā.

Programma aptver Latgales plānošanas reģionā esošo 19 novadu pašvaldību un republikas pilsētu Daugavpils un Rēzeknes sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu sistēmas. Programmas izstrādes mērķis ir noteikt rīcības virzienus, galvenos uzdevumus un sasniedzamos rezultātus institūcijām alternatīvo sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu attīstībā. Programma izstrādāta, ņemot vērā Latgales reģiona iedzīvotāju specifiskās vajadzības kopumā un katrā novadā atsevišķi, kā arī reģiona sociāli-ekonomiskos resursus un attīstības tendences. **5 lpp.**

Programmas mērķa grupas ir sociālās atstumtības riskam pakļautās Latgales reģiona iedzīvotāju grupas - cilvēki ar invaliditāti, ģimenes ar bērniem, veci cilvēki, cilvēki ar atkarību problēmām, bērni un jaunieši, bezdarbnieki un citas sociālās atstumtības riskam pakļautās iedzīvotāju grupas (personas, kas atgriezušās no ieslodzījuma vietām, personas bez noteiktas dzīvesvietas, u.c.), kā arī sociālo pakalpojumu (tajā skaitā alternatīvās sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumu) sniedzēji - patversmju, grupu dzīvokļu, dienas aprūpes centru, pansionātu, bērnu namu, pusceļa māju, rehabilitācijas centru darbinieki.

Kopumā plānoti pakalpojumi un aktivitātes trijās jomās -

* pakalpojumu pieejamība (ar mērķi nodrošināt sociālo pakalpojumu pieejamību pārvarot attālumus, kultūras, sociālās atšķirības un klientu funkcionālos ierobežojumus),

* pakalpojumi pamatvajadzību apmierināšanai (ar mērķi atjaunot vai saglabāt klientu spējas apmierināt pamata vajadzības atbilstoši viņu individuālo spēju līmenim un apkārtējās vides piedāvātajām iespējām Latgales reģionā), **5 lpp.**

1.3. REĢIONA SOCIĀLO PAKALPOJUMU UN SOCIĀLĀS PALĪDZĪBAS RAKSTUROJUMS

Pieņemot, ka sociālie dienesti pašvaldībās strādā jau vairāk kā desmit gadu, un šajā laikā izveidojusies datu bāze par iedzīvotājiem, kas nonāk sociālo dienestu uzmanības lokā, sociālās palīdzības saņēmējus var uzskatīt ar" par sociālo pakalpojumu saņēmējiem vai potenciālajiem saņēmējiem.

Tādējādi izvēlēts sabiedrības līdzdalības plānošanas pieeja deva iespēju precīzi vērsties pie programmas mērķa auditorijas un pie programmas nākamajiem īstenotajiem – sociālo pakalpojumu sniedzējiem un pašvaldību politikas veidotājiem, tādējādi uzlabojot iespējas programmas īstenošanai.

Latgales plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programmas ietvaros klientu vajadzības un nepieciešamie sociālo pakalpojumu uzlabojumi tika noskaidroti šādos pētījumos:

1. novadu (19) un republikas pilsētu (2) sociālo dienestu vadītāju aptauja;
2. reģionālās darba grupas semināri (10) dažādās reģiona pašvaldībās ar dienestu vadītāju, mērķa grupu nevalstisko organizāciju piedalīšanos, ar sociālo pakalpojumu

sniedzēju apmeklēšanu

3. 10 mērķa grupu semināri,

4. mērķa grupu nevalstisko organizāciju intervijas (sociālo pakalpojumu sniedzēju aptaujas ietvaros),

5. pašvaldību sociālo komiteju deputātu aptauja (anketēšana),

6. valsts un pašvaldību iestādes – starpinstitucionālās sadarbības partneri,

7. valsts iestādes – sociālo pakalpojumu vai starpinstitucionālās sadarbības politikas veidotāji,

8. Latvijas mēroga nevalstiskās organizācijas – mērķa grupu vajadzību eksperti.

Sociālo pakalpojumu saņēmēju mērķa grupu dalījums (skat. tabulu) izveidots sadarbībā ar pašvaldību sociālajiem dienestiem, kā arī ņemot vērā nacionālā līmenī lietoto dalījumu⁸.341pp.

Tabula. Mērķa grupa.

Mērķa grupas apzīmējums	Mērķa grupas	Mērķa grupas sastāvs (apakšgrupas)
Cilvēki ar invaliditāti	Personas ar garīga rakstura traucējumiem	Personas ar vieglas pakāpes garīga rakstura traucējumiem, Personas ar smagas pakāpes garīga rakstura traucējumiem
	Smagi slimie	Cilvēki ar smagu fizisku un garīgu invaliditāti Nedziedināmi slimi pieaugušie cilvēki Nedziedināmi slimi bērni
	Bērni invalīdi	Bērni ar garīgās attīstības traucējumiem Bērni ar fizisku invaliditāti Bērni ar attīstības traucējumiem, kurus pielīdzina invaliditātei
	Personas ar fiziska rakstura traucējumiem	Cilvēki atveseļošanās posmā pēc smagām saslimšanām, operācijām (kam pastāv iespēja, ka būs invaliditāte) Cilvēki ar nepārejošu invaliditāti

Mērķa grupas raksturojums:

Latgales plānošanas reģionā, pēc 2010.gada VSAA datiem, ir **22521** invalīds.

Mērķa grupas apkopojoša statistika pašvaldību griezumā 2009.gadā ir:

Aglonas novads 405

Baltinavas novads 97 3

Balvu novads 1153

Ciblas novads 248

Dagdas novads 548

Daugavpils 6074

Daugavpils novads 1815

Ilūkstes novads 547

Kārsavas novads 526

Krāslavas novads 1275

Līvānu novads 1010

Ludzas novads 1092

Preiļu novads 849

Rēzekne 2495

Rēzeknes novads 2171

Riebiņu novads 449

Rugāju novads 206

Vārkavas novads 160

Viļakas novads 577

Viļānu novads 539

Zilupes novads 285

Komentārs: Programma neietver statistisko sadalījumu par invaliditātes grupām, vai saslīmšanām.

Par institūcijām alternatīvajiem sociālajiem pakalpojumiem uzskatāmi:

aprūpe mājās,

sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija dienas,

servisa dzīvoklis,

grupu māja vai dzīvoklis,

specializētā darbnīca,

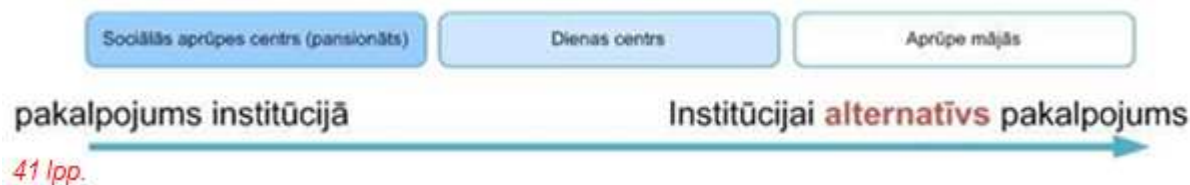
krīzes centrs,

patversme,

naktspatversme

Sociālā rehabilitācijas pakalpojumi dzīvesvietā.

Pakalpojums institūcijā izmaksā dārgāk. Institūcijām alternatīvi sociālās aprūpes pakalpojumi nodrošina klientu efektīvāku iekļaušanu sabiedrībā vai darbā tirgū.

Komentārs: Šī shēma parada, ka institūcijām alternatīvs sociālās aprūpes pakalpojums ir aprūpe mājās.

15.tabula sniedz informāciju par mērķa grupām, kurām sociālo pakalpojumu sniedzēji sniedz pakalpojumus (izņemot pašvaldību sociālos dienestus, kas sniedz pakalpojumus visām mērķa grupām).

15. tabula. Sociālo pakalpojumu sniedzēju skaits pēc klientu piederības mērķa grupai

Mērķa grupa	Sociālo pakalpojumu sniedzēju skaits
Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem	40
Pieaugušās personas ar garīgā rakstura traucējumiem	25
Redzes invalīdi	11
Dzirdes invalīdi	7
Bērni-invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem	7
Bērni ar garīgā rakstura traucējumiem	3

1.3.3.3. Dienas aprūpes centri

19. tabula. Dienas aprūpes centri mērķa grupām

Mērķa grupa	Iestāžu skaits, kas piedāvā aprūpi
-------------	------------------------------------

Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem	6
Pieaugušās personas ar garīgā rakstura traucējumiem	5
Bērni-invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem	5
Redzes invalīdi	4
Dzirdes invalīdi	1
Bērni ar garīgā rakstura traucējumiem	1

3.3.5. Citi sociālo pakalpojumu veidi

Pusceļa māja Kalupes pagastā Daugavpils novadā piedāvā pakalpojumus cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, kuri mācās sadzīvē nepieciešamās iemaņas.

Grupu dzīvokļi (Daugavpilī un Lauderos Ludzas pagastā) tiek piedāvāti pieaugušām personām ar garīgā rakstura traucējumiem, kuras pēc sociālās rehabilitācijas pusceļā mājā uzsāk patstāvīgu dzīvi, atstājot sociālās aprūpes centru.

Īslaicīgās (līdz trīs mēnešiem) sociālās aprūpes institūcija - veselības un sociālās aprūpes centrs „Malta” piedāvā pakalpojumus veciem ļaudīm un invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem.

Esošo un plānoto institūcijām alternatīvo pakalpojumu pārskats:

Joma	Pakalpojuma veids	Esošie pakalpojumi	Plānotie pakalpojumi /kur un kad /	Komentāri
Mājoklis	Servisa dzīvoklis		Visas pašvaldības sadarbībā ar invalīdu NVO	Pielāgot cilvēku ar invaliditāti mājokļus un personīgos transportlīdzekļus
	Grupu dzīvoklis/māja	1.Daugavpils 2.Zilupes novads	Daugavpils pilsēta Daugavpils novads Rēzeknes pilsēta Baltinavas novads Balvu novads Dagdas novads Ilūkstes novads Līvānu novads Rēzeknes novads Vārkavas novads Viļakas novads	1.Personas ar garīga rakstura traucējumiem 2. Grupu dzīvoklis bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem jauniešiem ar vieglas garīgas attīstības traucējumiem
	Dzīvoklis ar periodisku atbalstu			Ir pieminēti programma, bet nav plānoti.
	sociālais dzīvoklis	Balvi, Balvu novads, Viļāni		vientuļi pensionāri invalīdi bērni bāreņi, trūcīgas personas
	Sociālā dzīvojamā māja	Balvi, Balvu novads		Personas ar funkcionāliem traucējumiem, bērnu-invalīdu ģimenes, vientuļi pensionāri.
	Pansija /Otrās kārtas ietvaros.			Dagda

	Pusceļa māja	1.Kalupes ciems Daugavpils novads	2. Daugavpils pilsēta Daugavpils novads Rēzeknes pilsēta Balvu novads Ilūkstes novads Līvānu novads Rēzeknes novads Vārkavas novads	1.Personas ar garīga rakstura traucējumiem SAC teritorijā 2.Pakalpojums tiek sniegts uz vietas pašvaldībā, izmantojot pašvaldības dzīvojamo fondu vai pielāgojot brīvās telpas
--	--------------	---	--	--

Nodarbinātība	Dienas centrs	1.Daugavpils 2.Daugavpils 3.Rēzekne 4.Balvi 5.Rēzekne 6.Balvi 7.Balvi 8.Višķi, 8.Daugavpils novads 10.Naujenes pagasts 11.Ilūkstes novads 12.Līvānu novads Viļāni	Daugavpils pilsēta Daugavpils novads Rēzeknes pilsēta Baltinavas novads Balvu novads Ilūkstes novads Krāslavas novads Līvānu novads Ludzas novads Rēzeknes novads Vārkavas novads	1.Personas ar garīga rakstura traucējumiem, krīzes situācijā nonākušas personas, redzes invalīdi, dzirdes invalīdi, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis 2.Personas ar garīga rakstura traucējumiem, bērni – invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem 3.Bērni – dzirdes invalīdi, bērni – invalīdi ar dziļiem garīgās un fiziskās attīstības traucējumiem vecumā no 3 līdz 18 gadiem 4.Rēdzes invalīdi 5.Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, pensijas vecuma personas 6.pensionāri invalīdi trūcīgas personas/ģimenes bērni-invalīdi daudz bērnu ģimenes 7.Redzes invalīdi 8.Personas ar garīga rakstura traucējumiem; vecie ļaudis 9.Krīzes situācijā nonākušas personas; invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis 10 Personas ar garīga rakstura traucējumiem 11. Personas ar garīga rakstura traucējumiem 12. bērni un jaunieši no sociālā riska ģimenēm, pensionāri, invalīdi trūcīgas personas/ģimenes, cilvēki krīzes situācijās;
	Portidžas mājapmacības pakalpojumi		Daugavpils pilsēta Daugavpils novads Rēzeknes pilsēta Ilūkstes novads Līvānu novads Vārkavas novads	Sniegt bērniem ar invaliditāti Portidžas mājapmacības pakalpojumu

	Atbalstītais darbs			
	Specializētās darbnīcas		/Otrās kārtas ietvaros: Līvānu pilsēta	
	Radošās darbnīcas personām ar invaliditāti		Daugavpils pilsēta Daugavpils novads Rēzeknes pilsēta Balvu novads Dagdas novads Ilūkstes novads Krāslavas novads Līvānu novads Ludzas novads Preiļu novads Rēzeknes novads Riebiņu novads Vārkavas novads Viļānu novads	Izveidot radošās darbnīcas personām ar invaliditāti
	Darba prasmju atjaunošanas un apmācības programma		Daugavpils pilsēta Daugavpils novads Rēzeknes pilsēta Aglonas novads Balvu novads Ilūkstes novads Krāslavas novads Līvānu novads Rēzeknes novads	Nodrošināt darba prasmju atjaunošanas un apmācības programmu realizāciju
	Sociālie uzņēmumi/firmas			Ir plānota uzņēmēju apmācība, bet nav plānots atvērt sociālos uzņēmumus

Transports	Transporta pakalpojumi		Rēzeknes pilsēta; Balvu novads Dagdas novads Daugavpils novads Ilūkstes novads Kārsavas novads Krāslavas novads Līvānu novads Ludzas novads Preiļu novads Rēzeknes novads Vārkavas novads Viļakas novads Viļānu novads Zilupes novads Baltinavas novads Aglonas novads Cīblas novads Riebiņu novads Rugāju novads	
Tehniskie palīgīdzekļi/palīg tehnoloģijas	Tehniskie palīgīdzekļi/palīg tehnoloģijas		Daugavpils novads Rēzeknes pilsēta Aglonas novads Balvu novads Cīblas novads Ilūkstes novads Krāslavas novads Līvānu novads Rēzeknes novads Riebiņu novads Vārkavas novads Viļakas novads	Nodrošināt personu ar kustību traucējumiem un sensoro invaliditāti ar tehniskiem palīgīdzekļiem. Pakalpojums tiek sniegts vietas pašvaldībā sadarbībā ar VA „Tehnisko palīgīdzekļu centrs”, sabiedriskajām, nevalstiskajām un privātajām organizācijām
	Tehniskie palīgīdzekļi/palīg tehnoloģijas bērniem ar kustību traucējumiem un sensoro invaliditāti		Daugavpils pilsēta Daugavpils novads Rēzeknes pilsēta Balvu novads Ilūkstes novads Krāslavas novads Līvānu novads Riebiņu novads Vārkavas novads	Nodrošināt bērnus ar kustību traucējumiem un sensoro invaliditāti ar tehniskajiem palīgīdzekļiem

Atbalsta pakalpojumi. Atbalsts ģimenei.	Asistents		Daugavpils pilsēta Daugavpils novads Rēzeknes pilsēta Baltinavas novads Balvu novads Dagdas novads Ilūkstes novads Krāslavas novads Līvānu novads Ludzas novads Preiļu novads Vārkavas novads Viļakas novads Višķu novads	Nodrošināt personas ar invaliditāti ar asistenta pakalpojumu
	Ģimenes asistenta pakalpojumu ģimenēm ar bērniem ar invaliditāti		Daugavpils pilsēta Daugavpils novads Rēzeknes pilsēta Aglonas novads Baltinavas novads Balvu novads Dagdas novads Ilūkstes novads Krāslavas novads Līvānu novads Rēzeknes novads	Nodrošināt ģimenes asistenta pakalpojumu ģimenēm ar bērniem ar invaliditāti
	Pavadonis			
Citi pakalpojumi	aprūpe mājās	1.Daugavpils 2.Baltinavas novads 3. Balvu novads 4. Naujenes pagasts 5. Kalumes pagasts 6. Demenes pagasts 7. Līvāni 8. Vārkavas novads Otrās kārtas ietvaros: Rēzekne		1.Pilngadīgas personas (vīrieši un sievietes)Personas ar garīga rakstura traucējumiem, krīzes situācijā nonākušas personas, redzes invalīdi, dzirdes invalīdi, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis. 2. Invalīdi ar fiziskā rakstura traucējumiem, vecie ļaudis; 3. Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis, bērni-invalīdi 4. Invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem, vecie ļaudis

Drošības pogas pakalpojums		Daugavpils pilsēta Daugavpils novads Rēzeknes pilsēta Balvu novads Ilūkstes novads Krāslavas novads Līvānu novads Rēzeknes novads 1 Viļānu novads Aglonas novads Balvu novads	Personām ar invaliditāti nodrošināts Drošības pogas Pakalpojums Nodrošināt personām ar invaliditāti atbalstu un nekavējošu palīdzību krīzes situācijās, kā arī uzraudzību 24 stundas diennaktī klienta mājās. Jāizveido mobilā brigāde, kuras sastāva ir sociālais aprūpētājs, aprūpētājs, mediķis
diennakts patversme	Daugavpils		Bērni bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni, personas ar garīga rakstura traucējumiem, redzes invalīdi, dzirdes invalīdi, invalīdi ar fiziska rakstura traucējumiem personas, kas atgriezušās no ieslodzījuma vietas, vecie ļaudis
Sociālās rehabilitācijas institūcija	Rēzekne		Redzes invalīdi
atbalsta grupas personām ar invaliditāti		Daugavpils pilsēta Daugavpils novads Rēzeknes pilsēta Aglonas novads Baltinavas novads Balvu novads Ilūkstes novads Krāslavas novads Līvānu novads Ludzas novads Riebi* ^u novads Vārkavas novads Viļakas novads Višķu novads	Pakalpojums tiek sniegts uz vietas pašvaldībā

<p>mobilas brigādēs.</p>		<p>Visā reģionā -sociālo pakalpojumu sniedzēji ar LPR tehnisko atbalstu</p>	<p>Pilsētas un novadu centros ir pieejami specializētie sociālie pakalpojumi plašam klientu lokam Katrā pašvaldībā ir pieejami specializētie sociālie pakalpojumi vienai vai vairākām klientu grupām Sociālais dienests organizē mobilās brigādes un iekļauj speciālistus aprūpes mājās pakalpojuma uzlabošanai Pašvaldības, savstarpēji vienojoties, var nodrošināt augsti kvalitatīvus pakalpojumus dažādām klientu grupām, kā arī piedāvāt citām pašvaldībām „savas specializācijas ” sociālos pakalpojumus.</p>
--------------------------	--	---	--

Reģionālie sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu centri		Daugavpils pilsēta, Rēzeknes pilsēta	Uz lielo pilsētu un tajā esošo sadarbības iestāžu bāzes attīstās sociālie pakalpojumi un pieejami sociālā darba speciālisti un sadarbības nozaru speciālisti (narkologi, juristi, psihoterapeiti, tehnisko palīglīdzekļu konsultanti, mediķi, psihologi, mākslas terapeiti, reitterapijas speciālisti u.tml.) Speciālisti pieejami pilsētā Atsevišķās reizēs speciālisti dodas izbraukumus uz novada centriem, līdz kuriem klientu atvešanu no novada pašvaldības organizē vietējā pašvaldība Speciālisti sniedz konsultācijas sociālā darba speciālistiem, kas strādā ar klientu, vada supervīzijas seminārus un konsultē reģiona sociālo darbinieku informatīvajā tīklā
--	--	--------------------------------------	---

6. Pārskats par pētījumiem un pieredzes apkopojumiem par institucionālai aprūpei alternatīviem sociālās aprūpes un sociālo pakalpojumu veidiem

1. Alternatīvo sociālo pakalpojumu definīcija un veidi

Alternatīvie sociālie pakalpojumi ir no institucionālās aprūpes atšķirīgi pakalpojumi, kurus nodrošina privātās (un arī publiskās) sfēras organizācijas paplašinātos sadarbības tīklos.

Alternatīvos sociālos pakalpojumus sauc arī par jaunajiem sociāliem pakalpojumiem.

Jaunos sociālos pakalpojumus raksturo vairāki principi:

- inovatīvi risinājumi, jauni pakalpojumu veidi un metodes;
- vairāku aģentu (organizāciju, indivīdu) iesaiste un sadarbība pakalpojumu sniegšanā;
- augstāka pakalpojumu efektivitāte salīdzinājumā ar tradicionālajiem, institucionalizētajiem pakalpojumiem;
- pakalpojumu daudzfunkcionalitāte (palīdzības sniegšana klientiem, apmācība, integrācija kopienā un darba tirgū, prasmju izkopšana uc.);
- uz klientu vērsta rīcība, pielāgošanās klientu vajadzībām;

- **spējināšanas (empowerment) pieeja darbā ar klientiem – sociāli mazaizsargāto un izslēgto grupu prasmju attīstīšana, motivācijas celšana, līdzdalība un integrācija;**
- **mācīšanās un jaunu zināšanu un prasmju apguve no pakalpojumu sniedzēju puses;**
- **jaunas uzņēmējdarbības formas, piemēram – sociālie uzņēmumi, sociālie kooperatīvi, labklājības uzņēmumi,**
- **decentralizācija - pakalpojumu nodošana no valsts un pašvaldību iestādēm privātiem uzņēmumiem un NVO;**
- **jaunas institucionālās sadarbības formas starp valsts un pašvaldību iestādēm, privātajiem pakalpojumu sniedzējiem, profesionālajām asociācijām;**
- **sociālās politikas saistīšana ar citām politikām - nodarbinātības, izglītības, reģionālās attīstības politiku un integrētu instrumentu izmantošana (piemēram – pakalpojums, kas sniedz materiālu palīdzību grūtībās nonākušajiem, attīsta prasmes un integrē viņus darba tirgū);**
- **jauna sociālās domāšanas paradigma: palīdzība + motivācija + līdzdalība + integrācija.**

Tādējādi jaunie sociālās aprūpes pakalpojumi ir uzskatāmi ne tikai kā palīdzība grūtībās nonākušajiem un problēmu risinājums, bet arī kā attīstības iespēja un jaunu aktivitāšu uzsākšana, kas var veicināt sociālo aktivitāti kopienās un jaunas uzņēmējdarbības iniciatīvas. Citu valstu pieredze liecina, ka jaunajiem sociālajiem pakalpojumiem piemīt nozīmīgs attīstību veicinošs potenciāls

Jaunos sociālos pakalpojumus var tipoloģizēt pēc mērķa grupām (bērni, jaunieši, veci cilvēki, cilvēki ar speciālām vajadzībām u.c.) un pēc pakalpojumu mērķa (sniegt palīdzību, veicināt sociālo integrāciju, iekļaut darba tirgū, aktivizēt uzņēmējdarbību, veicināt teritoriālo attīstību u.tml.).

Jauno sociālo pakalpojumu tipoloģiskās grupas un veidi (daži piemēri):

Aprūpes pakalpojumi:

- Sociālās aprūpes saimniecības.
- Brīvprātīgo iesaistīšanās paliatīvajā aprūpē.
- Pusceļa mājas.

Nodarbinātības pakalpojumi:

- Nodarbinātības saimniecības.
- Sociālās nodarbinātības pasākumi (piemēram – darba iemaņu attīstīšana jauniešiem, bezdarbniekiem sociāli organizētos nodarbinātības pasākumos, prakses un apmācību vietās konkrētu amata iemaņu un prasmju attīstīšanai).
- Sociāli atbalstītais darbs personām ar garīga rakstura traucējumiem (piemēram - 40% darbinieku mazajos uzņēmumos ir cilvēki ar īpašām vajadzībām, darbs tiek piemeklēts ikvienam atbilstoši spējām).

Izglītības, prasmju attīstīšanas pakalpojumi:

- Nodarbinātības klubi – darbnīcas (piemēram – kluba apmeklētājiem ir iespēja nodarboties ar rokdarbiem, amatiem, dažādiem mākslas veidiem, gatavot darbus pārdošanai u.tml).
- Amatu un prasmju apmācība pie amata meistariem (piemēram – Nemateriālā mantojuma valsts aģentūras rīkotie amatu un prasmju apmācības pasākumi un kursi).

Pašpalīdzības un pašorganizācijas pakalpojumi:

- Pašpalīdzības grupas, kas tiek organizētas cilvēkiem ar garīgās veselības traucējumiem.
- Kopienas transports.

Uz uzņēmējdarbības aktivizēšanu vērsti pakalpojumi:

- Sociālie kooperatīvi (piemēram – sociāli atbalstīti kooperatīvi, kuros iesaistās cilvēki ar garīgiem traucējumiem).
- Sociālo pakalpojumu uzņēmumi – privātas kompānijas, kuras specializējas sociālo pakalpojumu sniegšanā, t.s. labklājības uzņēmumi.

- Sociālie uzņēmumi (noteikts skaits darbinieku ir no mazaizsargātām grupām, kurām nepieciešama palīdzība).

3. Kopējas atziņas un secinājumi

Pārskats par alternatīvo sociālo pakalpojumu pieredzi un labās prakses piemēriem citās valstīs un Latvijā ļauj izdarīt vairākus secinājumus par šo pakalpojumu:

- Polifunkcionalitāti,
- Privātajiem pakalpojumu sniedzējiem,
- Sadarbību un organizāciju,
- Jaunām zināšanām un prasmēm,
- Mērķa grupu iesaisti,
- Finansējumu,
- Piemērojamību Latvijā,
- Šķēršļiem ieviešanā,
- Sociālo inovāciju un iniciatīvu.

Polifunkcionalitāte

Jaunie sociālie pakalpojumi nav tikai resurss problēmu (atstumtība, bezdarbs uc.) risināšanā un efektīvākā pakalpojumu nodrošināšanā, bet arī iespēja uzņēmējdarbības aktivizēšanā (sociālo pakalpojumu uzņēmumi, to tīkli), reģionu attīstībā (reģionu zīmološana, pakalpojumu sinerģija), cilvēkresursu attīstīšanā (vajadzību apmierināšana, prasmju apguve), kopienas saišu nostiprināšanā (uzticēšanās, sadarbība, sociālais kapitāls, skat. 1. attēlu).

Alternatīvo sociālo pakalpojumu funkcijas

- 1.Problēmu (atstumtība, bezdarbs) risināšana
- 2.Kopienas saišu nostiprināšana (uzticēšanās, sadarbība, sociālais kapitāls)
- 3.Cilvēkresursu noturēšana un attīstīšana (vajadzību apmierināšana, prasmju apguve)
- 4.Reģionu attīstības veicināšana (reģionu zīmološana, pakalpojumu sinerģija)
- 5.Uzņēmējdarbības aktivizēšana (sociālo pakalpojumu uzņēmumi, to tīkli)
- 6.Efektīvāka pakalpojumu nodrošināšana klientu grupām

Komentārs: Pārskats par pētījumiem un pieredzes apkopojumiem par institucionālai aprūpei alternatīviem sociālās aprūpes un sociālo pakalpojumu veidiem atspoguļo alternatīvo sociālo pakalpojumu daudzveidību un efektivitāti. Bet Latgales plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programmas 2010. – 2017. gadam nav iekļauta lielāka daļa no piedāvātajiem pakalpojumiem.